

Sprawozdania

DOI: 10.19195/0137-1150.162.16

Sprawozdanie z XII Międzynarodowej Konferencji Naukowej *Wielkie tematy kultury w literaturach słowiańskich. Starość* (Uniwersytet Wrocławski, 14–15 maja 2015 roku)

W dniach 14–15 maja 2015 roku na Uniwersytecie Wrocławskim w Instytucie Filologii Słowiańskiej odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Wielkie tematy kultury w literaturach słowiańskich*. Konferencja ma charakter cykliczny. Tematem przewodnim jej XII edycji była *Starość*. Konferencje z cyklu *Wielkie tematy* organizowane przez Instytut Filologii Słowiańskiej mają ugruntowaną pozycję w świecie naukowym i przyczyniają się do integracji środowisk slawistycznych z Europy Środkowo-Wschodniej oraz z krajów zachodnioeuropejskich. Sympozjum odbyło się pod honorowym patronatem JM Rektora UW prof. dra hab. Marka Bojarskiego.

Zaproponowana w 2015 roku tematyka spotkała się z dużym zainteresowaniem badaczy. W konferencji wzięli udział przedstawiciele następujących polskich Uniwersytetów: Gdańskiego, Śląskiego w Katowicach, Wrocławskiego, Warszawskiego, Opolskiego, Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Zielonogórskiego, Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, Szczecińskiego, Łódzkiego, Gdańskiego oraz Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W konferencji czynnie uczestniczyli slawiści z całego świata, między innymi z Chorwacji, Czech, Japonii, Litwy, Niemiec, Rosji, Serbii, Ukrainy, Włoch i Szwajcarii.

Podczas pierwszej części sesji plenarnej wygłoszono trzy referaty. Tatiana Carkowa (Sankt Petersburg) przedstawiła referat *Старость — концепт русской стихотворной эпитафии?* Autorka cennej monografii *Русская стихотворная эпитафия. Источники. Эволюция. Поэтика* oraz znanej antologii *Русская стихотворная эпитафия* omówiła częstotliwość, poetykę oraz kontekst wzmianek o starości w epitafiach rosyjskich. Magdalena Dąbrowska (Warszawa) w referacie *Młodość i starość (według) Nikolaja Karamzina* przedstawiła tytułowy problem w dwóch ujęciach: biograficznym oraz historycznoliterackim. Anna Gawarecka (Poznań) wygłosiła referat *Między nobilitacją a deprecjacją. Ideologiczne kody postrzegania starości w literaturze czeskiej*. Badaczka, wykorzystując wybrane przykłady z literatury czeskiej, przedstawiła pogląd, że postrzeganie starości zmienia się w czasie, a kolejne epoki wypracowują własne kody jej opisu i walerizacji.

W trakcie obrad popołudniowych wygłoszono cztery referaty. Persida Lazarević di Giacomo (Chieti-Pescara) w wystąpieniu *Staro sunce iliti senilia pekicina* (współautorka Svetlana Šeatović-Dimitrijević) dokonała analizy motywów senilnych obecnych w wybranych utworach serbskiego prozaika Borislava Pekicia. Oksana Mykytenko (Kijów) w referacie *Takav običaj sprovede samo pedesetogodišnjine i više starice (1898): pragmatika starosti u tradicijskoj kulturi Slovena* ukazała typowe dla kultury tradycyjnej rodzinne oraz doroczne obrzędy, którym poddane zostają osoby

sędziwie. Dwa pozostałe referaty poświęcone były literaturze ukraińskiej. Irena Betko (Olsztyn) przedstawiła wnioski z analizy dramatu *Pieśń lasu* Łesi Ukrainki rozpatrywanego w kontekście fenomenu przemijania ludzkiego życia. Autorka wystąpienia położyła akcent na pozostające w opozycji binarnej ambiwalentne paradygmaty mityczne młodości i starości. W postaciach dramatu, będących symbolami przemijania substancji fizycznej, autorka dostrzegła dominację idei nieśmiertelności duchowego pierwiastka istnienia. Albert Nowacki (Lublin) podjął próbę zidentyfikowania motywu starości w powieści *Namir* Lubka Deresza. Autor zauważył, że w utworze tym dominuje temat procesu sukcesywnego niszczenia i rozpadu ludzkiego ciała, który odziera człowieka z godności. Prelegent zwrócił również uwagę na stosunek przedstawiciela młodego pokolenia do pokolenia ustępującego.

W trzeciej części sesji plenarnej wygłoszono trzy referaty. Jelena Dziuba (Niżny Nowogród) w referacie *Рецепция старости в изображении персонажа XVIII столетия* ukazała apologię starości jako warunek istnienia rodziny, państwa i wszechświata. Badaczka poddała analizie transformację archetypowych struktur w modelu świata bohaterów twórczości Fonwizina, Puszkina oraz Lwa Tołstoja. Irina Prochorowa (Moskwa) wygłosiła referat *„В уровень с годами” (к проблеме геронтологической рефлексии П.А. Вяземского)*, w którym przedstawiła jedno z najbardziej znaczących osiągnięć artystycznych Piotra Wiaziemskiego, jakim jest jego „poezja starości”. Kolejną prelegentką — Ała Szelajewa (Sankt Petersburg) w referacie *„Пришли годы, в которых нет мне больше удовольствия...” (Концепт „старость” в хронике Николая Лескова „Захудальей род” и романе Юзефа Игнация Крашевского „Графиня Козель”)* udowodniła, że „starość” jest jednym z filarów kultury światowej i odnosi się do empirycznych lub aposteriorycznych pojęć.

Czwarta część sesji plenarnej w całości poświęcona została literaturze czeskiej. Otworzył ją Jakub Česka reprezentujący Uniwersytet Karola w Pradze. Przedstawiony przez niego referat *Proměna poetiky stáří od rané k pozdní tvorbě Bohumila Hrabala a Milana Kundery* odnosił się do literackich zagadnień starości i starzenia się, które w twórczości Bohumila Hrabala i Milana Kundery podlegają specyficznym przemianom prowadzącym do swoistego spojrzenia na owe motywy. W kolejnym wystąpieniu Dagmar Mocná (Praga) zaprezentowała referat *Lyrický deník stárnoucího muže (Prosté motivy Jana Nerudy)*, w którym, podobnie jak jej przedmówca, skupiła się na podkreśleniu ewolucji tematu starości w tekstach Jana Nerudy. Badaczka uwypukliła w swym wystąpieniu podział na wczesną twórczość tego autora, w której dominował omawiany motyw w aspekcie społecznym, oraz twórczość drugiej połowy życia, w której twórca położył nacisk na wymiar egzystencjalny starości. Obrady tej części zamknęło wystąpienie Ivy Málkovéj (Ostrawa) zatytułowane *Motivy stáří a smrti v básnickém díle Františka Hrubína*, w którym referentka zaprezentowała jeden ze stałych motywów twórczości Františka Hrubína: powrót do przeszłości, poznawanie własnych korzeni, historii rodziny, budujących poczucie tożsamości poety. Hrubin odwoływał się do nich na swoim dojrzałym etapie pisarstwa.

W drugim dniu konferencji obrady toczyły się w siedmiu sekcjach. W pierwszych trzech przedstawiono referaty ruscystyczne (IA, IB, IC). W dwóch kolejnych zaś obradowali bohemiści (IIA, IIB), a w szóstej (III) prezentowano prace południowosłowiańskie. W siódmej sekcji (IV) spotkali się ukraińscy.

Pierwszą część obrad prac ruscystycznych, wspólną dla wszystkich trzech sekcji (IA, IB, IC), rozpoczął Wiczesław Kryłow (Kazań) referatem *Отношение к собственной старости в дневниках Ивана Бунина*. Badacz na materiale diariusza Bunina rozpatrzył stosunek pisarza do przemijania i własnej starości. W tej części obrad swoje referaty zaprezentowali również: Marija Michajłowa (Moskwa): *Творческие отношения Ивана Бунина и Галины Кузнецовой как конфликт молодости и старости*, Maria Giej (Opole): *Мотив старости в романе Гайто Газданова „Ночные дороги”*, Violaine Friedli (Genewa): *„Старушка худенькая — тик”: Старость в творчестве Елены Шварц*, Beata Waligórska-Olejniczak (Poznań): *O doświadczeniu starości w kontekście współczesnych dylematów egzystencjalnych. Film „Jelena” Andrieja Zwiagincewa*,

Ludmiła Szewczenko (Kielce): *K вопросу о типологии образов героинь „в возрасте” в современной „женской прозе”*.

Pierwsza sekcja rusycystyczna (IA) była poświęcona takim zagadnieniom, jak: rola matek oraz żon w radzieckiej kulturze i literaturze wojskowej, wizerunek starca jako uosobienia mądrości życiowej i autorytetu moralnego. Zaprezentowano następujące referaty: Daria Ambroziak (Opole): *Portrety starszych kobiet we wspomnieniach rosyjskich szlachcianek XIX wieku*, Joanna Nowakowska-Ozdoba (Kielce): *Starzec jako uosobienie mądrości życiowej i autorytet moralny (obraz Zosimy w „Braciach Karamazow” Fiodora Dostojewskiego)*, Jewgienij Nikolski (Moskwa): *Проблематика старости в прозе Всеволода Соловьева*, Marina Romanienkowa (Wilno): *„Смысл любви” устами „дедушки” Аносова в „Гранатовом браслете” Александра Куприна*, Olga Sazontchik (Jena): *„Мне нравится мой силуэт...” Булата Окуджавы, или Несколько размышлений о вкусе поэта*, Shiho Maeda (Sendai): *Изображения матерей и жен в советской военной культуре и литературе*, Ilaria Remonato (Werona): *Некоторые наблюдения над образом старости в творчестве Валентина Распутина*, Aleksandra Urban-Podolan (Zielona Góra): *Портреты старости в прозе Валентина Распутина*, Anna Boginska (Wrocław): *Образ старика и категория памяти в повести Тадеуша Конвицкого „Хроника любовных происшествий” и современной пасторали Виктора Астафьева „Пастух и пастушка”*.

W drugiej sekcji rusycystycznej (IB) przedstawiono referaty obejmujące problematykę związaną z różnymi obliczami starości, z jej odrzuceniem bądź akceptacją. Wyniki swoich badań zaprezentowali: Nel Bielniak (Zielona Góra): *Обличья старости в оповиданиях Александра Куприна*, Katarzyna Arciszewska (Gdańsk): *Odrzucenie starości — alternatywa wampiryczna*, Ewa Komisaruk (Wrocław): *„Dziennik starości. 1962–196...” Władimira Proppa*, Monika Sidor (Lublin): *Змечтение czy spelnienie? Rozważania nad późną twórczością Aleksandra Solżenicyna*, Nina Osipowa (Kirov): *„Жили-были старик со старухой...”: архетипическая основа и семантическая трансформация модели*, Jelena Olesina (Moskwa): *Образ старости в русском фольклоре*, Elżbieta Tyszkowska-Kasprzak (Wrocław): *Staruszkowie w prozie Jurija Mamlejewa*, Olga Stukołowa (Moskwa): *„Походкой щеголеватого пророка...” (образы стариков в эпосе Фазила Искандера „Сандро из Чегема”)*.

Natomiast w trzeciej sekcji rusycystycznej (IC) zaprezentowano referaty przedstawiające inne realizacje literackie tematu starości, między innymi motyw Fausta. Wystąpili: Aurelia Kotkiewicz (Kraków): *„Wstrzymaj się chwilo! Ty jesteś tak piękną!”*. *Motywy Fausta w literaturze rosyjskiej lat 20. i 30. XX wieku*, Franciszek Apanowicz (Gdańsk): *Stary człowiek — starość-śmierć w poezji Nikołaja Zabołockiego. Zarys zagadnienia*, Marcin Maksymilian Borowski (Wrocław): *Stary Mistrz z Petersburga (na podstawie powieści J.M. Coetzee’go)*, Krzysztof Bałaban (Wrocław): *Rosja we wspomnieniach starego emigranta rosyjskiego Iwana Bunina*.

Sekcję bohemistyczną (II A) otworzyło wystąpienie Libora Martinka (Wrocław) dotyczącej późnej twórczości Bohumila Hrabala (*Pozdńi tvorba Bohumila Hrabala*). W referacie wypunktowano kulturowe kontrasty w ujęciu motywu starości w twórczości Bohumila Hrabala. Anna Maria Skibska (Poznań) odniosła się natomiast do *Apologii starości w prozie Milana Kundery*. Autorka referatu zaprezentowała tezę o intencjonalnej figuratywności tekstów Kundery, postulującej konieczność ujęcia tematu starości jako metafory determinowanej przez różne pola semantyczne. Igor Fic (Ołomuniec) przedstawił referat *Stáří a staroba v díle Violy Fischerové*, w którym podkreślił, że temat starości pojawiający się w całej twórczości pisarki wiedzie ku refleksjom nad rzeczami ostatecznymi oraz zagadnieniem śmierci własnej, śmierci bliskich oraz doczesności istnienia. Tomasz Derlatka (Praga) wygłosił referat *Starość — ostatniość. Literackie realizacje Aleksandra Majkowskiego (Žěć i przigodě Remusa), Bena Budara (Da sym ja ta poslednja) i Petre M. Andreevskiego (Последните селани)*, w którym przedstawił literackie realizacje jednego z aspektów starości, tj. „ostatniości”, na przykładzie twórczości trzech autorów: Kaszuba Majkowskiego, Górnołużyczanina Budara i Macedończyka Andreevskiego. Kolejne referaty sekcji II A dotyczyły starszej literatury czeskiej, w której cezurą stał się koniec XIX wieku. Jana Kolářová przedstawiła referat *Reflexe stáří*

v českých moralizujících spisech předbělohorské doby, w którym dokonała analizy przedstawień starości oraz związanych z nimi toposów w poezji późnej epoki humanizmu. W kolejnym wystąpieniu Klaudia Koczur-Lejk (Szczecin) skupiła się na dziele Bartłomieja Paprockiego (*Starość jako etap życia w dziele Bartłomieja Paprockiego „Třinácte tabulí věku lidského”*). Referentka omówiła poglądy Paprockiego na finalny etap życia, analizując wspomniane w tytule dzieło z 1601 roku. Filip Krajník (Ołomuniec) wystąpił z referatem „*Nejstarší nejvíc nes““: Stáři Shakespearova krále Leara v českých obrozeneckých překladech*. Badacz charakteryzował w nim motyw starości w tragedii Shakespeara *Król Lear* w odniesieniu do najstarszych czeskich przekładów tego dramatu. Kolejna uczestniczka konferencji, Jana Vrajová (Ołomuniec), zaprezentowała tekst *Proměna reprezentace staré ženy v povídkové tvorbě autorů druhé poloviny 19. století*. Autorka referatu skupiła się na przedstawieniu wizerunku starej kobiety w twórczości pisarzy drugiej połowy XIX wieku. Sekcją II A zamknęło wystąpienie Zuzany Urválkovéj (Brno) dotyczące prozy K.V. Raisa (*Stáři jako ideál moudrosti. K pojetí stáří v prózách K.V. Raise*). Prelegentka omawiając obraz starości jako ideału mądrości, poddała analizie twórczość prozatorską czeskiego pisarza.

Panel bohemistyczny II B otworzyło wystąpienie Anny Zury (Wrocław) zatytułowane *Językowy obraz starości w poezji Jaroslava Seiferta*. Autorka referatu omówiła obraz starości w języku poetyckim Seiferta w wybranych wierszach okresu powojennego. Matija Ivačić (Zagrzeb) analizował temat starości w czeskiej prozie detektywistycznej lat sześćdziesiątych XX wieku. Autor referatu skupił się przede wszystkim na typologii postaci w kontekście obrazu mądrego, doświadczonego starca — Wielkiego Detektywa. Następnie swój referat zaprezentowała Dorota Żygadło-Czopnik (Wrocław). Jego tytuł brzmiał *Starość — (anty)fenomen społeczno-kulturowy w twórczości Jiřiny Šiklovej*. Prelegentka potraktowała czas życia kobiety (starość) jako paradygmat kultury. Jindřiška Svobodová (Ołomuniec) przedstawiła tekst *Mluva starších dospělých jako samostatný diskurz*, w którym odwołując się do materiałów źródłowych, próbowała ustalić, czym charakteryzuje się tak specyficzny dyskurs, jakim jest mowa starszych ludzi. Panel zamknęło wystąpienie Mirona Pukana (Prešov) *Umelecké modelovanie fenoménu staroby v tvorbe vybraných slovenských autorov*. Autor referatu skupił się na omówieniu motywu starości oraz jego kulturowych, społecznych oraz estetycznych kontekstów, bazując na twórczości takich autorów, jak między innymi: Milo Urban, Július Barč-Ivan oraz Karol Horák.

Wspólne obrady obu sekcji bohemistycznych otworzył Filip Komberec (Ústí nad Labem) referatem *Prožitek a reflexe stáří v díle Bohumila Hrabala*, w którym skupił swą uwagę na realizacji motywu starości w powieści Bohumila Hrabala *Harlekýnovy miliony*. Kolejną prelegentką była Katarzyna Chrobak (Wrocław), która zaprezentowała referat *Starość niejedno ma imię — obraz starości w czeskiej literaturze dla dzieci. Inspiracje — realizacje — modyfikacje*. Wystąpienie dotyczyło przemian tematu starości w czeskiej literaturze dla dzieci w ciągu wieków. O literaturze dziecięcej mówiła również Martina Salhiová (Brno) w wystąpieniu *Stárnou pohádkové bytosti v současné české tvorbě pro děti a mládež?* Autorka zastanawiała się nad tym, w jaki sposób w tego rodzaju literaturze prezentowany jest proces starzenia się postaci. Ilona Gwóźdz-Szewczenko (Wrocław) wygłosiła referat zatytułowany *Prozatorski szablon człowieka starzejącego się w czeskiej i polskiej prozie o tematyce wiejskiej — „chłop na wycugu” jako typ literacki*, w którym, w aspekcie komparatystycznym, odnosząc się do tekstów literatury czeskiej i polskiej okresu realizmu, omówiła wizerunek człowieka starego zdanego na łaskę najbliższej rodziny. Aleksandra Pająk (Opole) zaprezentowała referat *Wizja końca epoki w powieści Ladislava Fuksa Vévodkyně a kuchařka*. Temat starości potraktowany został tu metaforycznie jako uogólnienie pewnych obiektywnych procesów. Obrady sekcji bohemistycznej zamknął Sebastian Taboł (Wrocław) wystąpieniem *O dobrodziejstwach starości w powieści Petra Šabacha „Maslem do dotu”*. Badacz interpretował motyw starości w tekście Šabacha, uwzględniając perspektywę literaturoznawczą, psychologiczną, antropologiczną oraz socjologiczną.

W sekcji południowosłowiańskiej poruszono zagadnienia dotyczące wizerunku starej matki — personifikacji Bułgarii, obrazu starości w średniowiecznej literaturze serbskiej (perspektywa

ideologiczna, kulturowa i teologiczna), fizycznego, kulturowego, społecznego oraz metaforycznego wymiaru starości, poetyzacji procesu starzenia się, dojrzwania do starości, samobójstwa w wieku sędziwym oraz opozycji starzy–młodzi we współczesnej poezji serbskiej. Referaty wygłosili: Izabela Lis-Wielgosz (Poznań) *Apoteoza starości. Funkcjonalność motywu w średnio-wiecznej literaturze serbskiej*, Wojciech Józwiak (Poznań) *Patriotyczno-narodowy charakter starości w ideologii i literaturze bułgarskiego odrodzenia narodowego*, Ewa Szperlik (Poznań) *Staruszka w skąpym bikini albo strach przed Babą Jagą w utworze Dubravki Ugrešić „Życie jest bajką”*, Anna Modelska-Kwaśniowska (Opole) *Czy starość ma pleć? Obraz zmierzchu życia w prozie Mešy Selimovicia*, Sabina Giergiel (Opole) *Andreasa Bana ucieczka ze świata. W oparciu o utwór „Belladonna” Dašy Drndić*, Ewa Stawczyk (Gdańsk) *Piękno starości. Poetycki obraz przemijania w prozie Gorana Petrovicia*, Dorota Gołek-Sepetliwa (Katowice) *Doświadczenie przemijania i starości w twórczości Wiktora Paskowa i Stanisława Stratiewa*, Milica Jakóbiec-Semkowowa (Wrocław) *Poetyckie rozważania o starości ręką kobiecą spisane (Desanka, Urszula, Elisaweta)*, Magdalena Ślawska (Wrocław) *Doświadczenie starości w prozie Bory Ćosicia*, Marta Chaszczewicz-Rydel (Wrocław) *Ironia i humor — współczesne utwory na temat starości*, Miłosz Bukwałt (Wrocław) *Groteskowy obraz starczego ciała w powieści „Mirra, kadzidło i złoto” Slobodana Novaka*.

W sekcji ukrajinistycznej wygłoszonych zostało dziesięć referatów. Denys Pilipowicz (Kraków) w swoim wystąpieniu skupił się na temacie starości w literackiej spuściźnie ukraińskiego pisarza i filozofa XVIII w. Hryhorija Skoworody, podkreślając, że motyw ten łączy się często z ponawianym przez twórcę pytaniem o sens bycia i śmierci, na które odpowiedzi Skoworoda poszukiwał zarówno w tradycji chrześcijańskiej, jak i antycznej. Alisa Kuźmanenko (Kijów) w oparciu o narzędzia metodologiczne psychologii analitycznej dokonała porównania archetypu mędrca w powieściach *Czarna Rada* Pantelejmona Kulisza oraz *Ogniem i mieczem* Henryka Sienkiewicza, dochodząc do wniosku, że w obydwu utworach archetyp ten ma charakter ambivalentny oraz aktualizuje się w postaciach męskich oraz żeńskich. Hałyna Chomenko (Charków) w referacie *Altarity/alterity śmierci starego człowieka w ukraińskiej literaturze okresu „śmierci młodych”* skupiła się na literaturze ukraińskiej lat dwudziestych XX wieku, w której destrukcyjny motyw śmierci pojawia się nie tylko pod wpływem nietzscheańskiej filozofii śmierci, lecz także antropozofii Steinera. Przedmiotem analizy artykułu Anny Horniatko-Szumilowicz (Poznań) był motyw starości w poezji Wasyla Symonenki. W niektórych wierszach tego twórcy pojawia się on jako przewodni, na przykład jako odwieczny problem rodziców i dzieci (*Смаpicmь*) lub jako odejście z życia ziemskiego, co nieuchronnie wiąże się z rozpadem fizycznym, śmiercią (*Дiд yмep*). Autorka referatu zauważyła, że w licznych wierszach Symonenki motyw starości pojawia się daleko w tle, powiązany jest z tematem trudnego życia, z trudnym losem kobiet (*Пич, Жopнa*) lub występuje w powiązaniu z motywem macierzyństwa, utożsamianego z Ojczyzną Ukrainą (*Лeбeдi материнствa*). Iwona Boruszkowska (Kraków) podjęła się interpretacji motywu przewodniego konferencji w kontekście utworów z tomu *Xsięga Poezyi Idyllicznej* Marii Komornickiej. Autorka doszła do wniosku, że w przypadku Komornickiej mamy do czynienia z literackim świadectwem połączenia młodości i starości, przekraczania normy, zapisem choroby psychicznej. Analiza „szalonej starości” w twórczości polskiej poetki wymyka się stereotypowemu podejściu do starości, pozwala także zdemaskować różne utrwalone społeczno-kulturowe ujęcia tego zjawiska. W referacie *Po przejściach. O doświadczeniu przemijalności we współczesnej literaturze autobiograficznej* Aleksandra Grzemska (Szczecin) zwróciła uwagę, że autorzy i autorki prywatnych narracji, konstruując opowieść o przeszłości, uruchamiają pracę pamięci, która możliwa jest dzięki starym rodzinnym pamiątkom, fotografiom czy też innym odziedziczonym przedmiotom. Stają się one bowiem symbolami przemijalności oraz stanowią podstawę społeczno-kulturowej, ale też (auto)biograficznej pamięci o przeszłości w kontekście teraźniejszości. Beata Siwek (Lublin) zajęła się porównaniem doświadczenia starości w dramatach *Wieczór* Alaksieja Dudaraua i *Końcówka* Samuela Becketta, znajdując liczne paralele w obrazowaniu niedoskonałości starości.

Anna Kiezuń (Białystok) podejmując problematykę starości, a wraz z nią zagadnienie schyłku i przesilenia, dokonała analizy manifestów pokoleniowych Młodej Polski. Podkreśliła, że konflikt pokoleniowy młodzi–starzy tracił na wyrazistości z powodu przeżywania przedwczesnej starości. W manifestowanej samoświadomości pokolenia Młodej Polski, jak stwierdziła autorka, starość ma wartość ambiwalentną: jest egzystencjalnym znakiem ogólnego wyczerpania, ale i szansą na pełne poznanie. Anna Ursulenko (Wrocław) w referacie zatytułowanym *Czy naród jest jak wino — im starszy tym lepszy? (Odtworzenie genealogii narodu a strategie narodotwórcze* dokonała analizy metafory starości na płaszczyźnie tematyki narodowej. W centrum uwagi badaczki znalazły się zagadnienia historii i pamięci historycznej, a w szczególności przykłady konstruowania różnorodnych wariantów mitu początków narodu i państwa ukraińskiego, które często mają charakter paranaukowy i skażone są skrajnym etnocentryzmem oraz megalomanią. Sekcję ukrajinistyczną zwieńczył referat *Między pokoleniami. Wokół ukraińskich sporów ideologicznych „starych” z „młodymi” w II RP* wygłoszony przez Sylwię Wójtowicz (Wrocław). Tytułowy konflikt pokoleniowy autorka rozpatrywała w kontekście zawilości europejskiej sceny politycznej i niełatwych relacji ukraińsko-polskich okresu międzywojennego, zauważając, że występujące wśród Ukraińców ostre podziały pokoleniowe okazały się tragiczne i dalekosiężne w skutkach nie tylko w sferze stosunków ukraińsko-polskich, lecz także ukraińsko-ukraińskich.

*Krzysztof Balaban, Miłosz Bukwałt, Tetyana Melnychuk,
Kamila Woźniak, Sylwia Wójtowicz*